

Graveskolen 2025

Kyrre Kjellevold – Gravejournalist i
NRK/Førsteamanuensis USN
(PhD, Siv.Øk)

Sjekk ut:

www.muckraker.no

Over en time
skal vi:

Gjennomgå usikkerheten i regnskapene.

Drøfte former for inntektsmanipulasjon.

Tips til å bruke regnskapet

Litt regnskapsanalyse

m.m

Husk – det dere gjør er svært viktig!

Who Blows the Whistle on Corporate Fraud?

ALEXANDER DYCK, ADAIR MORSE, and LUIGI ZINGALES*

ABSTRACT

To identify the most effective mechanisms for detecting corporate fraud, we study all reported fraud cases in large U.S. companies between 1996 and 2004. We find that fraud detection does not rely on standard corporate governance actors (investors, SEC, and auditors), but rather takes a village, including several nontraditional players (employees, media, and industry regulators). Differences in access to information, as well as monetary and reputational incentives, help to explain this pattern. In-depth analyses suggest that reputational incentives in general are weak, except for journalists in large cases. By contrast, monetary incentives help explain employee whistleblowing.

Dere må forstå selskapet!

Hvordan tjener de penger?

Hvordan får de kontanter inn i selskapet?

Hvordan ser det ut sammenlignet med andre i bransjen?

La oss først få tre ting klart

1) Regnskapet gir ikke et objektivt bilde på selskapets økonomiske liv.

2) Inntekter i selskapet er ikke det samme som kontantstrømmer.

3) Regnskapet inneholder en stor mengde estimer som gir selskapet handlerom.

Ta nr 2 først

- La oss se på følgende eksempel:
 - Du er et bemanningsbyrå som leier ut en ansatt, Ove Pedersen, til selskapet Crypto AS. Han skal være regnskapssjef for selskapet i februar og mars (Alle tall nedenfor er oppgitt i 1000 kroner).
 - Bemanningsbyrået skal få betalt kr 400 av Crypto AS i januar som forskudd for Ove Pedersens arbeid i februar og mars.
 - Crypto AS skal også betale bemanningsbyrået kr 100 i måneden i februar og mars. Ove Pedersen får utbetalt kr 120 i måneden av bemanningsbyrået.

Kontantstrømmene

Kontantstrømmer	Januar	Februar	Mars	Sum
Innbetalinger fra Crypto AS	400	100	100	600
Utbetaling av lønn til Ove P.		-120	-120	-240
Resultat	400	-20	-20	360

Slik blir det i regnskapet

Regnskapet	Januar	Februar	Mars	Sum
Inntekter fra Crypto AS	0	300	300	600
Lønnskostnader for Ove P.		-120	-120	-240
Resultat	0	180	180	360

Resultat = kontantstrøm + periodiseringer

- Tilordning av inntekter og kostnader slik at inntekter og kostnader som hører til rett periode, inngår i resultatet for perioden/året.
 - Måling av beholdningsendring, herunder verdiøkning og verdifall i eiendeler og gjeld, slik at disse beholdningsendringene inngår i målingen av inntekter og kostnader for perioden/året.
 - Periodisering handler også om tidsavgrensning. Levering av en garantitjeneste for eksempel kan pågå over flere år. Garantiinntekten knyttet til denne tjenesten må avgrenses til den enkelte periode/år.
 - Regnskapsmessig resultat blir derfor noe annet enn netto kontantstrøm
-

Inntektsmanipulasjon

Kundefordringer

Når kunder ikke gjør opp for seg med en gang oppstår det kundefordringer.

Selskaper som ønsker å manipulere inntektene forsøker typisk å hevde at de har levert en vare eller tjeneste de ikke har gjort.

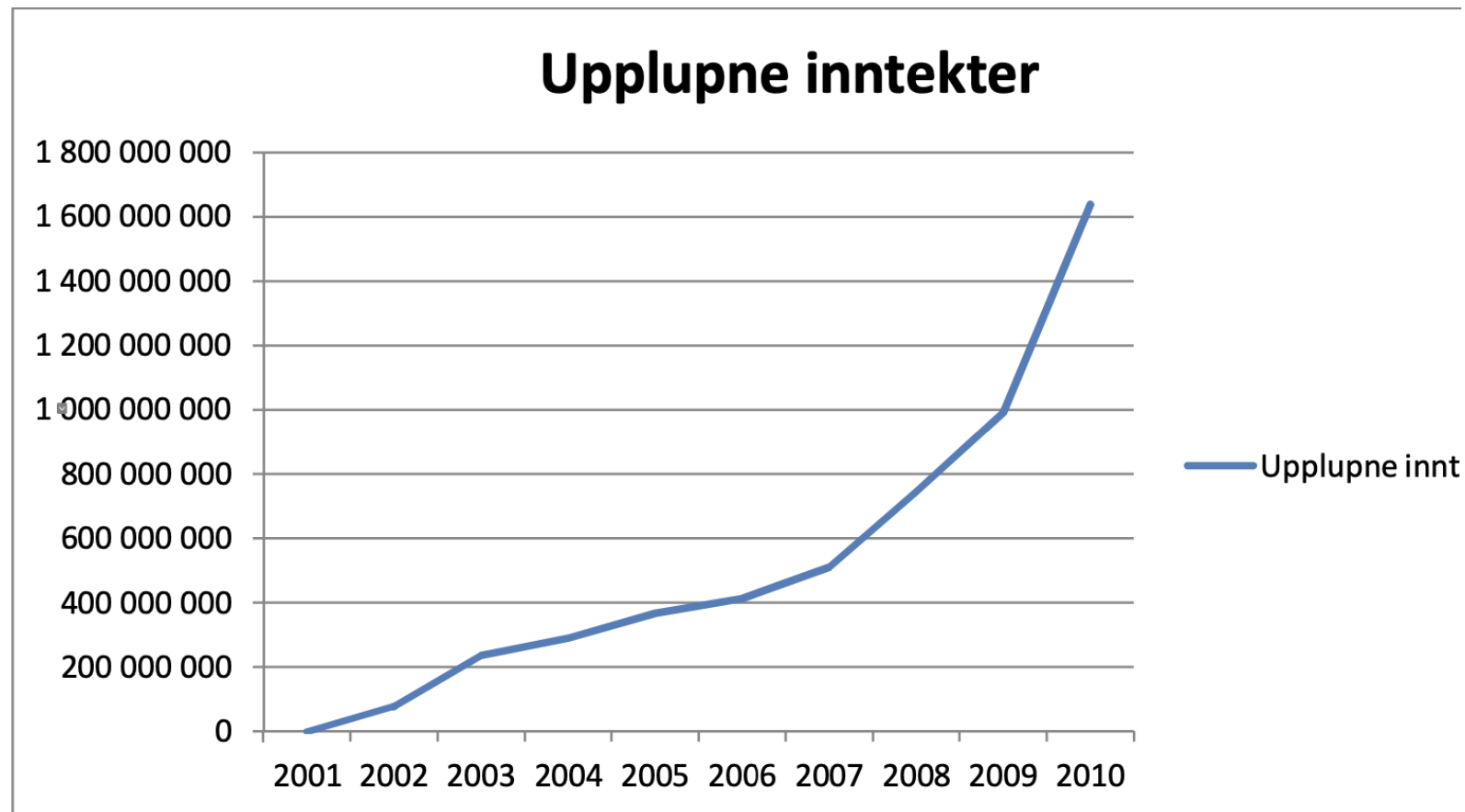
Da blir motposten utestående hos kunder for en falsk levering.

Måten å se dette på er å studere fordringene som andel av inntekten og balansen.

Dere kan sette opp en oversikt slik man gjorde for i Kraft- og kultursaken

År	UI (MSEK)	Omsetning kraft (MSEK)	UI i % av kraftomsetning	Sum eiendeler (MSEK)	UI i % av eiendeler
2001	0	0	N/A	7	N/A
2002	78	228	34	250	31
2003	225	567	40	369	61
2004	290	665	44	511	57
2005	366	700	52	601	61
2006	414	803	52	786	53
2007	509	972	52	986	52
2008	745	1,249	60	1,289	58
2009	990	1,396	71	1,748	57
2010	1,637	2,205	74	2,619	63

Dette ga ikke økonomisk mening

Fire menn i Bergen har i årevis skaffet lån i gråmarkedet til nordmenn med pengeproblemer. De mener de har hjulpet folk ut av økonomisk krise.

Finanstilsynet mener de har drevet ulovlig.

Fotomontasje: Hans Jørgen Rø

SKYGGE- BANKENE

Verdien av regnskapet som hypotesebygger

Her fikk vi tips om omfattende ulovlig gråmarkedslån til de mest trengende i samfunnet

- Selskapet CIM AS var en av de sentrale aktørene. Vi fikk se kontrakter der de krevde 10% av lånesummen som gebyr.
- Basert på regnskapet kunne vi da gjøre en foreløpig beregning. Hvis driftsinntektene hovedsakelig utgjøres av dette gebyret, kan vi ta $\text{driftsinntektene} / 0,1$ for å finne lånestørrelsen hvert år.
- Basert på dette kan vi anta at det er mange investorer som står bak lånene. Hvordan finne dem?
 - Data på historiske og aktive pant kan man kjøpe fra f.eks. Ambita.
 - Ofte tok CIM AS pant for å sikre sitt gebyr. Privatpersoner og selskaper rundt samme tid kunne vi anta var långivere.
 - Så fikk vi en liste av personer og selskaper, som vi så kunne hente ut historiske og aktive pant til.
 - Så kunne vi igjen se på navn som hadde pant i tidslinje rundt disse osv.

Generelt vil jeg alltid anbefale å lage grafer!!

Det får frem sammenhenger tydeligere!

Enkleste måten å laste ned regnskapsdata fra tjenester som Proff Forvalt.

Ledet til flere
saker høsten
2023

Dykkerne og mannen fra gråmarkedet

Av Kyrre Kjellevoid , Mari Malm, Eirik Elvevoid , Hans Jørgen Ro og Paul S. Amundsen (foto)

Oppsummert

- Regnskapet kan gi deg solide pekepinner.
- Men, ofte bør du se regnskapsinformasjonen med andre datakilder:
 - Pantedata.
 - Konkursrapporter.
 - Offentlige innsyn. – tilfellet lånehaiene var Finanstilsynet svært viktig.

Men ofte er det
ikke
manipulasjon vi
er ute etter,
men pussige
hendelser

Solgte skip til Putins skyggeflåte: Tjente over 150 millioner på åtte måneder

Svensk investor kjøpte et tankskip i Bergen og solgte videre med stor fortjeneste. Kjøper skal ha handlet for russisk oljeselskap.

[Kyrre Kjellevoid](#)

Journalist

+ 5 til

Publisert 22. feb. kl. 14:43

Fredrik M. Johansson kjøpte skipet «Solviken» i Bergen og solgte videre med stor gevinst. Nå mistenkes skipet å gå i tjeneste for Vladimir Putin.

FOTO: MARINETRAFFIC OG ENERGIFONDEN / NRK

Slik lå det i regnskapet til det norske (svensk-eide) selskapet

- Legg merke til driftskostnaden på 88 millioner. Den var ganske ekstraordinær!

DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER	Note	2023	2022
Salgsinntekt		56 351 181	18 864 248
Gevinst salg av skip		<u>163 539 978</u>	0
Sum driftsinntekter		219 891 159	18 864 248
Driftskostnader skip		20 015 751	5 169 078
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler	2	8 184 503	2 728 168
Annen driftskostnad		<u>88 241 466</u>	1 008 034
Sum driftskostnader		116 441 720	8 905 279
Driftsresultat		103 449 439	9 958 968

Selskapet hadde også unnet seg et stort utbytte det året

EKSTRAORDINÆRE INNTEKTER OG KOSTNADER

Årsresultat

70 356 294

22 774 443

OVERFØRINGER

Avsatt til utbytte

67 000 000

0

Avsatt til annen egenkapital

3 356 294

22 774 443

Sum overføringer

70 356 294

22 774 443

Min første tanke var at det kunne være påkostning av skipet før salg

- Påkostninger øker anskaffelseskost (balanseverdien til skipet)
- Salgsgevinst = Salgspris – balanseverdien på salgstidspunktet.
- Så hadde det vært påkostning skulle det ikke vært ført som annen driftskostnad.
- I stedet skulle det gjort gevinsten mindre.

Note nr. 2 - Anleggsmidler

Bokførte verdier pr. 31.12	Oljetanker "Agneta Pallas 2"
IB Anskaffelseskost	279 658 575
Tilgang	-
Avgang	279 658 575
Anskaffelseskost 31.12	-
Akkumulerte avskrivn. Pr 1.1	2 728 168
Avskrivninger i perioden	8 184 503
Tilbakeføring avskrivninger solgte anleggsmidler	-10 912 671
Sum avskrivninger / Total depreciation	-
Bokført verdi / Book value	-
Avskrivningsplan / Depreciation schedule Lineært 10 år / Linear 10 years	

Men her hadde vi en konsernstruktur

- Da kan vi finne mer info i konsernregnskapet!

Har du en
konsernstruktur bør du
alltid begynne med
konsernregnskapet

Der blir interne transaksjoner og eiendeler/gjeld skapt
av dette eliminert.

Formålet er å vise konsernets økonomiske liv som det
var en «enhet».

Problemet er at i små selskaper så slipper man å
utarbeide konsernregnskap i mange tilfeller.

Da må du studere mor- og datterselskapene nøye.

Se på interne fordringer.

Studer gjeldssiden.

Men det ble ikke så mye klarere

Nettoomsättning	3	229 661 002	19 851 333
Övriga rörelseinntekter	4	167 538 831	2 832 848
		397 199 833	22 684 181
Rörelsens kostnader			
Driftskostnader fartyg		-20 123 836	-5 439 421
Handelsvaror		-173 654 706	0
<u>Övriga externa kostnader</u>	<u>5</u>	<u>-90 834 107</u>	-4 166 602
Personalkostnader	6	0	-148 386
Avskrivninger av materielle anleggningstillganger	7, 8, 9	-8 551 866	-3 193 666
Övriga rörelsekostnader		-895	-115 700
		-293 165 410	-13 063 775
Rörelseresultat		104 034 423	9 620 406

I note 5 stod det ingenting – kun eksterne kostnader relater til revisor

Not 5 Arvode till revisorer Koncernen

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning, övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds av iakttagelser vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

	2023	2022
PwC, Sverige		
Revisionsuppdrag	365 156	257 701
	365 156	257 701
Deloitte, Norge		
Revisionsuppdrag	67 965	21 046
	67 965	21 046

Så hva kunne det være? Hadde ledelsen unnet seg mer av overskuddet?

- En ting jeg stusset over. Ledelsen tok ikke ut lønn:

Nettoomsättning	3	229 661 002	19 851 333
Övriga rörelseinntäkter	4	167 538 831	2 832 848
		397 199 833	22 684 181
Rörelsens kostnader			
Driftskostnader fartyg		-20 123 836	-5 439 421
Handelsvaror		-173 654 706	0
Övriga externa kostnader	5	-90 834 107	-4 166 602
<u>Personalkostnader</u>	6	<u>0</u>	-148 386
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar	7, 8, 9	-8 551 866	-3 193 666
Övriga rörelsekostnader		-895	-115 700
		-293 165 410	-13 063 775
Rörelseresultat		104 034 423	9 620 406

Oppsummert

Ikke påkostning av skipet!

Ikke info om hva kostnaden var hverken i regnskapet til det norske selskapet eller det svenske konsernet.

Trolig en transaksjon med nærstående, som overføring til forvaltere eller selskaper de selv kontrollerer, som betaling for salg av skipet.

Kostnaden kan også skyldes meglerhonorar eller lignende utgifter i perioden (men det er vanligvis en liten prosentsats)

Altså kunne eierne hatt glede av langt mer enn de 67 millionene de tok ut i utbytte!

Ting å huske på når dere analyserer et regnskap

- «The key to investing is...determining the competitive advantage of any given company and, above all, the durability of that advantage. The products or services that have wide, sustainable moats around them are the ones that deliver rewards to investors.»

Veldig mye starter med en forventning om hva du skal finne i regnskapet!

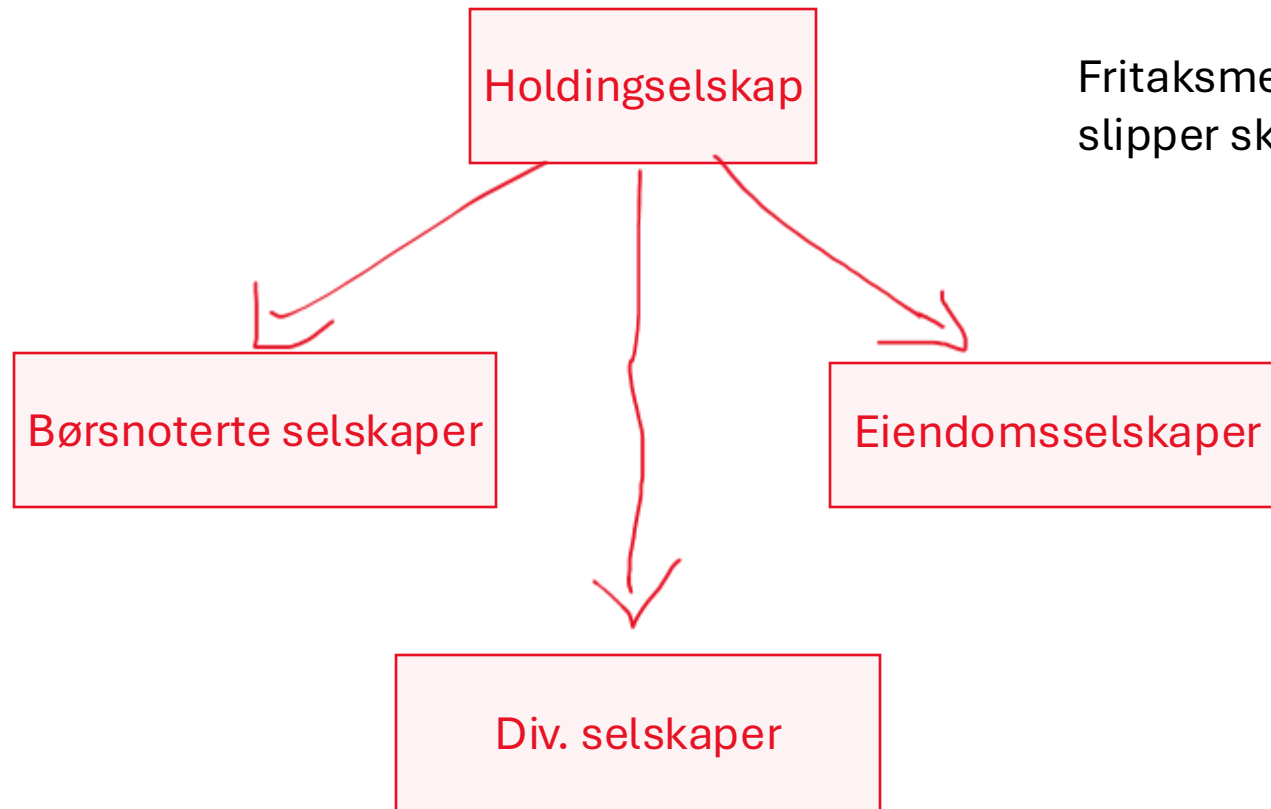
Du forventer at en industribedrift skal ha:

- Varige driftsmidler som fabrikk, tomten fabrikken står på osv. Altså stor eiendelssiden.
- Du kan forvente at dette er finansiert med gjeld, men desto eldre selskapet er, desto mer egenkapital kan du forvente.
- Trolig lave driftsmarginer, men høy omsetning og derfor stort resultat i absolutte kroner.

Du forventer at en konsulentbedrift skal ha:

- Liten eiendelsside hovedsakelig bestående av utestående med kunder (kundefordringer).
- Høye driftsmarginer fordi kostnadene hovedsakelig er lønn, husleie o.l.
- Lav gjeldsgrad.

Ofte ser dere på holdingselskap

Fritaksmetoden gjør at holdingselskapet slipper skatt på aksjesalg.

Eks: Meteva (Mohns holdingselskap)

Inntekter				
Salgsinntekt			0	23 155 000
Annen driftsinntekt	2	71 440 000		0
Sum inntekter		71 440 000		23 155 000
Kostnader				
Lønnskostnad	11	5 217 000		4 933 000
Avskrivning på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	2		0	20 374 000
Annen driftskostnad	11	4 736 000		4 263 000
Sum kostnader		9 953 000		29 570 000
Driftsresultat		61 487 000		-6 415 000
Finansinntekter og finanskostnader				
Annen renteinntekt		109 328 000		164 820 000
Annen finansinntekt	10	894 679 000		1 094 707 000
Verdiøkning andre finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi	4,5	35 017 000		0
Sum finansinntekter		1 039 024 000		1 259 527 000
Verdireduksjon andre finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi	4,5		0	1 088 735 000
Annen rentekostnad		26 557 000		54 912 000
Annen finanskostnad	10	206 197 000		832 860 000
Sum finanskostnader		232 754 000		1 976 507 000
Netto finans		806 270 000		-716 980 000

Bruk notene aktivt

Note 5 Markedsbaserte aksjer og obligasjoner, og andre investeringer i aksjer og andeler

Markedsbaserte aksjer vurdert til virkelig verdi og investeringer i andre aksjer og andeler.

	Anskaffelses- verdi	Bokført verdi	Periodens resultatførte verdiendring
Markedsbaserte aksjer og aksjefond	1 381 318	1 377 650	59 992
Markedsbaserte obligasjoner	860 476	15 888	179 805
Andre investeringer i finansielle omløpsmidler	2 050 683	1 393 991	-70 341
Sum	4 292 477	2 787 530	169 455

*Ikke innkalt kapital for investeringer i andeler utgjør kr 39,0 millioner.

Driftsinntektene kommer fra salg av skip

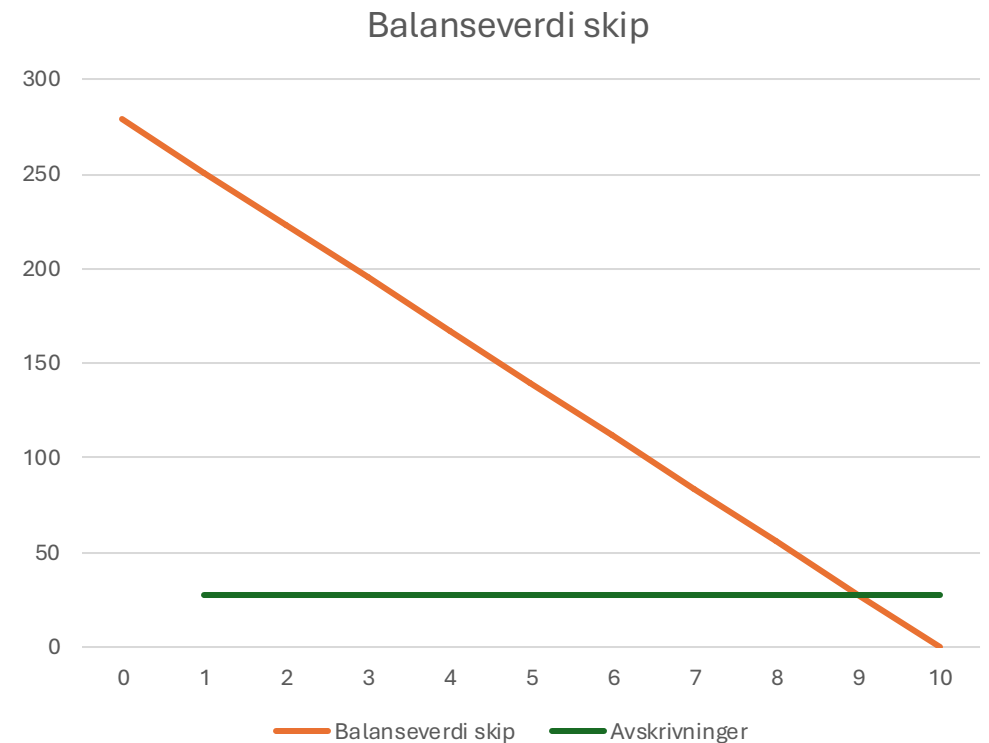
Note 3 Varige driftsmidler

	Skip	Tomt	Inventar	Total
Anskaffelseskost pr 1.1	317 552	38	653	318 242
Avgang driftsmidler	-317 552	-	-	-317 552
Anskaffelseskost pr 31.12	-	38	653	691
Akkumulerte avskrivninger pr 1.1	-174 934	-	-653	-175 586
Avskrivning solgte driftsmidler	174 934	-	-	174 934
Akkumulerte avskrivninger pr 31.12	-	-	-653	-653
Bokført verdi pr 1.1	142 618	38	-	142 656
Bokført verdi pr 31.12	-	38	-	38
Økonomisk levetid	25 år	fra 5 år	fra 3 år	
Avskrivningsplan*	Lineær	Lineær	Lineær	

*Tomter avskrives ikke. Dersom virkelig verdi er lavere enn bokført verdi nedskrives tomter til virkelig verdi.

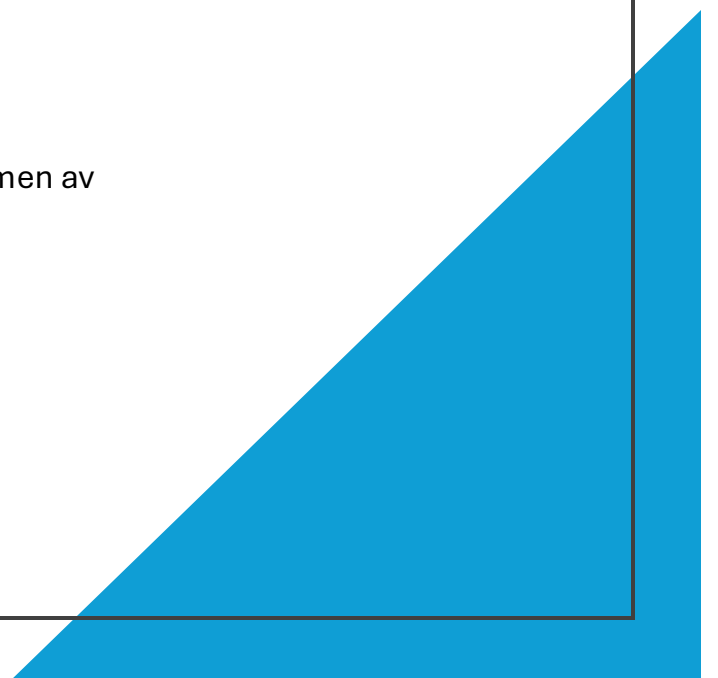
Dette med avskrivninger er viktig for driftsresultatet til mange bedrifter

- Husk at i norske regnskap ligger driftsmidler i balansen til hva man kjøpte dem for (historisk pris) etter avskrivninger.
- Avskrivninger er fordelingen av den historiske kjøpsprisen over den økonomiske levetiden til driftsmiddelet
 - Eks: Skipet kjøpt for 279 MNOK. Levetid 10 år.
 - Årlige avskrivninger $279/10 = 27,9$ MNOK i årlige avskrivninger.
- Til slutt eier selskapet et driftsmiddel som ikke ligger med verdi i balansen.

Vi har mange marginer du kan regne ut

- De mest normale å ta for seg er:
 - Driftsmarginen for selskaper med ordinær drift (driftsresultat/driftsinntekter).
 - Eventuelt resultatmarginen f. skatt. (ordinært resultat f. skatt / sum driftsinntekter)
- Det gir ikke mening å se på marginer for holdingselskap/investeringsselskap. De lever ikke av drift men av aksjegevinster og utbytte.
- Men husk marginer bør alltid tolkes med forståelse for hva slags selskap det er snakk om.
- La oss ta et eksempel.

Eks:

Tannlegekontor

- Selskapet etablert for 15 år siden. Enkelt aksjeselskap for en privatpraktiserende tannlege.
- Tannlegen har utover seg selv en tannlegepleier som ansatt.
- Driftsresultatet er seks millioner i pluss av en inntekt på ti millioner kroner.
- Det gir en driftsmargin på 60% ($6/10 = 0,6$).
- **Hva tenker dere?**

Her kan du gå i fella

- Årsaken til de gode marginene er trolig det følgende:
 - Tannlegeutstyret kjøpt for flerfoldige millioner er nå ferdig avskrevet. Det er femten år gammelt, og må trolig byttes ut snart.
 - Det som ligger i regnskapet av kostnader er derfor hovedsakelig lønnskostnader og husleie/strøm.
- Det de gode marginene ikke viser er behovet for større oppgradering/utskiftning av utstyret. Dette vil lede til stor kontantstrøm ut av selskapet.
- Det gjør at selv om regnskapet viser stor lønnsomhet, må man studere nærmere for å finne årsaken.
- Når driftsmidler er helt avskrevet ligger de ikke lenger i balansen selv om selskapet eier dem.

Husk!

- Regnskapet gir deg ikke alltid svarene!
- Men husk at regnskapet også kan være feil! Stadig flere gjør regnskapet og bokføringen selv.

Ekspert om Huitfeldts ektefelles regnskap: – Misvisende og feil

Regnskapene til Ola Flems investeringsselskap har skapt stor forvirring dagene etter avsløringen om hans aksjekjøp.

Anniken Huitfeldt (An) er i heritt vær etter det ble kjent at ektemannen Ola Flem har kjøpt en enkelt børsnoterte aksje mens hun var utenriksminister. Foto: Javard

Hva var feil her?

Finansinntekter og finanskostnader

Annen renteinntekt

Annen finansinntekt

Sum finansinntekter

Verdireduksjon av
finansielle instrumenter
vurdert til virkelig verdi

Annen finanskostnad

Sum finanskostnader

215

1 123 306

1 123 521

37 896

108 263

146 159

Investeringer

Markedsbaserte aksjer

Markedsbaserte obligasjoner

Andre markedsbaserte

finansielle instrumenter 2

Andre finansielle

instrumenter 2

Sum investeringer

2 080 787

300 000

0

7

2 380 794

Året etter var det
rettet opp 😊 (2023-
regnskaept)

**Finansinntekter og
finanskostnader**

Inntekt på investering i datterselskap og tilknyttet selskap	872 917
Annen renteinntekt	23 894
Annen finansinntekt	79 251
Verdiøkning av finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi	389 988
Sum finansinntekter	1 366 050

Finansielle anleggsmidler

Investeringer i aksjer og andeler	50 000
Andre langsiktige fordringer	0
Sum finansielle anleggsmidler	50 000

Lærdom

- Hvis noe virker for sprøtt eller utrolig så gå en ekstra runde. Mer feil når folk bruker eget regnskapssoftware.
- Ta en rimelighetsvurdering.
- Men viktigst av alt – forstå selskapet!

A photograph of two people outdoors. The person on the left is wearing a white hooded sweatshirt with red and blue stripes on the sleeves, a blue puffer vest, and a blue baseball cap. They are looking down. The person on the right is wearing a grey long-sleeved shirt, a blue jacket, and blue jeans. A bright yellow object is visible in the background between them. The text "Tomtemillionene som forsvant" is overlaid in white.

Tomtemillionene som forsvant

Her ble regnskapet viktig

Kompleks struktur. Noen tomteselskap eide de sammen gjennom holdingselskap, mens andre eide kun en av dem.

Lånte inn penger til hvert selskap.

Men, fulgte i mange tilfeller ikke regnskapsloven. Regnskapene var mangelfulle.

Begynte hos
holdingselskapene
deres - Hanakam
lånte betydelig fra
tomteselskapeme

Note 7 Mellomværende med konsernselskaper og tilknyttede selskaper

	2019	2018
Datterselskaper		
Fordring Spinnaker Property AS	2 771 000	
Fordring Aasgard Elektro AS	345 339	
Fordring Spinnaker Capital AS	1 180 217	1 295 292
Mellomv Spinnaker Capital AS	106 550	106 550
Mellomv Vest in Vest AS	266 461	
Mellomv. Hordaland Utvikling AS	119 827	48 296
Sumfording på datterselskaper	4 789 394	1 450 138
Gjeld til Spinnaker Property AS	11 205 755	14 914 755
Sum fordringer på tilknyttede selskaper	5 688 949	12 500
Sum gjeld til tilknyttede selskaper	45 442 284	10 918 284

Og tok ut
store
summer
privat

Note 4 Aksjekapital og aksjonærer

Aksjekapitalen i Spinnaker West AS består av 100 aksjer pålydende kr 1000, til sammen kr 100.000. Selskapet eies i sin helhet av styreleder Per Arne Hanakam.

Selskapet har ytt et lån i strid med aksjeloven til selskapets aksjonær på kr 30.372.604 pr 31.12.2019.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Negativ konklusjon om registrering og dokumentasjon

Selskapet har ikke overholdt bestemmelsene i bokføringslovens §7 vedrørende bokføring og ajourhold og § 10 vedrørende dokumentasjon av bokførte opplysninger.

På grunn av betydningen av forholdet knyttet til dokumentasjon av balanseposter slik det er omtalt under *Grunnlag for vår negative konklusjon*, mener vi at ledelsen ikke har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Andre forhold

Denne beretning erstatter tidligere avgitt beretning, datert 31.8.2020, som ble avgitt ved utløpet av lovens frist for avholdelse av generalforsamling. Fullstendig årsregnskap var på dette tidspunkt ikke avgitt av styret og daglig leder.

Selskapet har ytt lån til aksjonær på til sammen kr 30.372.604. Lånene er i strid med aksjelovens § 8-7. Dette kan etter omstendighetene lede til ansvar for styret.

Revisor reagerte – men grunn til å være kritisk til han?

Långivere

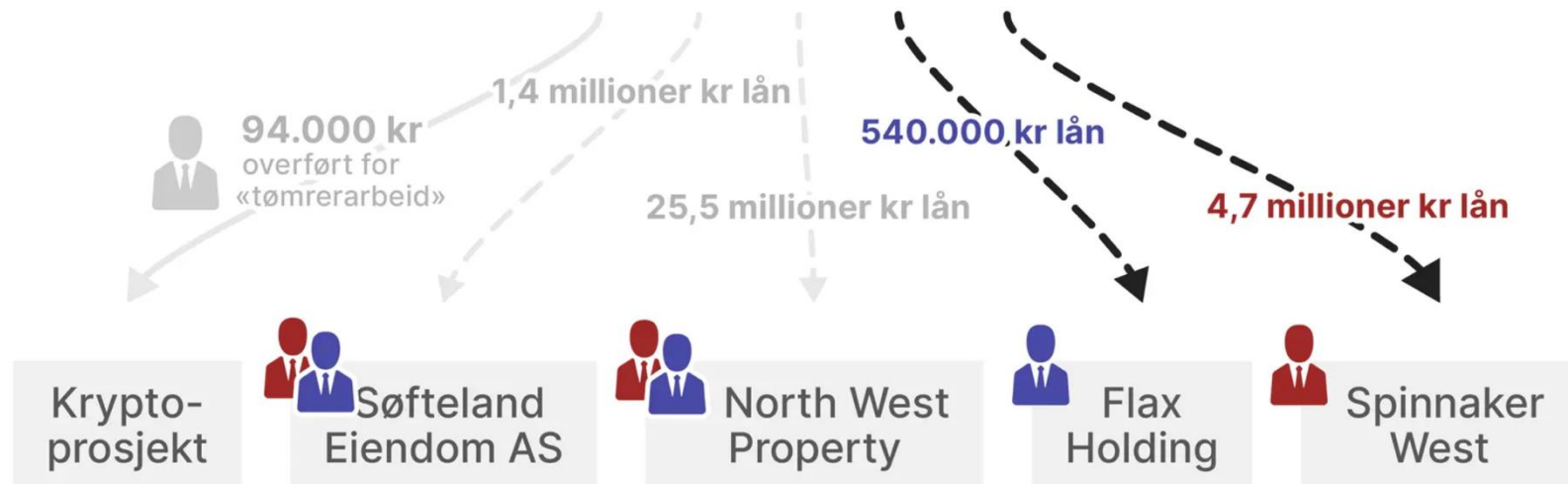
I tillegg har selskapet lånt ut store beløp til de to investorenes private selskaper.

Hanakam

Nielsen

Halhjem Eiendom

Men, dette så vi først i senere regnskaper. For de første ga ingen informasjon.

EIENDELER

ANLEGGSMIDLER

Finansielle anleggsmidler

Lån til tilknyttet selskap

Investeringer i aksjer og andeler

Andre langsiktige fordringer

Sum finansielle anleggsmidler

SUM ANLEGGSMIDLER

OMLØPSMIDLER

Fordringer

Andre kortsiktige fordringer

Sum fordringer

Bankinnskudd, kontanter o.l.

SUM OMLØPSMIDLER

SUM EIENDELER

25 308 875

981 000

0

26 289 875

26 289 875

100 000

100 000

(621 072)

(521 072)

25 768 804

0

981 000

3 007 000

3 988 000

3 988 000

100 000

100 000

593 721

693 721

4 681 721

GJELD

LANGSIKTIG GJELD

Annen langsiktig gjeld

Øvrig langsiktig gjeld

Sum annen langsiktig gjeld

SUM LANGSIKTIG GJELD

KORTSIKTIG GJELD

Leverandørgjeld

Betalbar skatt

Annen kortsiktig gjeld

SUM KORTSIKTIG GJELD

SUM GJELD

SUM EGENKAPITAL OG GJELD

22 150 000

22 150 000

22 150 000

(77 927)

(41 823)

5 100 000

4 980 250

27 130 250

25 768 804

800 000

800 000

800 000

0

0

5 100 000

5 100 000

5 900 000

4 681 721

I morselskapet så det ut som et trafikkryss

Gjeld		
Langsiktig gjeld		
Annen langsiktig gjeld		
Øvrig langsiktig gjeld	65 175 000	
Sum annen langsiktig gjeld	65 175 000	
Sum langsiktig gjeld	65 175 000	0
Kortsiktig gjeld		
Leverandørgjeld	92 778	-1 049 992
Skyldig offentlige avgifter	131 099	756 131
Annen kortsiktig gjeld	32 599 795	33 299 296
Sum kortsiktig gjeld	32 823 672	33 005 434
Sum gjeld	97 998 672	33 005 434
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	69 503 372	22 764 164

Fordringer		
Andre kortsiktige fordringer	64 663 952	22 867 666
Sum fordringer	64 663 952	22 867 666
Bankinnskudd, kontanter og lignende		
Bankinnskudd, kontanter o. l.	6	3 383 770
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende		-159 152
Sum omløpsmidler	68 047 722	22 708 514
SUM EIENDELER	69 503 372	22 764 164

Dette med utbytte og lån

Utbytte

- Hva som kan deles ut som utbytte er fastsatt i aksjeloven. Se asl. §8-1, 1.ledd:
 - «Selskapet kan bare dele ut utbytte så langt det etter utdelingen har tilbake netto eiendeler som gir dekning for selskapets aksjekapital og øvrig bundet egenkapital etter §§ 3-2 og 3-3»
 - Kort sagt: Selskapet kan dele ut egenkapitalen som er opptjent i selskapet, eller det som er innskutt av eierne utover aksjekapitalen (overkurs).
 - Eksempel på overkurs: Utsteder 1000 aksjer til kr. 100 i pålydende. Aksjene selges til kr 1000.
 - Da blir aksjekapitalen $1000 \times 100 = 100\,000$ kroner.
 - Overkursen blir det resterende: $1000 * (1000 - 100) = 900\,000$ kroner i overkurs.

Regnskapsføring av utbytte

Journalister blander ofte sammen dette.

Selskapet som deler ut utbytte avsetter for det i regnskapet som danner grunnlaget for utbytte.

Altså deles ut utbytte for 2021-resultatet avsettes det i 2021-regnskapet. Dette er styrets forslag til utbytte.

Det er dette regnskapet som danner grunnlaget for hva som kan deles ut som utbytte i 2022!

Den påfølgende våren/sommeren 2022 blir utbytte offisielt vedtatt på generalforsamlingen, og utbetalt kort tid senere.

Generalforsamlingen kan velge å dele ut mindre utbytte, men ikke mer.

Eksempel
dette
selskapet
deler ut
utbytte:

Driftsinntekter og driftskostnader	Note	2021	2020
Salgsinntekt		45 003 382	45 062 687
Sum driftsinntekter		45 003 382	45 062 687
Lønnskostnad	2	10 849 309	13 062 925
Avskrivning av driftsmidler og immaterielle eiendeler ³		78 452	83 136
Annen driftskostnad	2	14 620 603	15 236 880
Sum driftskostnader		25 548 364	28 382 940
Driftsresultat		19 455 018	16 679 747
Finansinntekter og finanskostnader			
Annen renteinntekt		0	9 330
Annen finansinntekt		80 407	26 373
Annen rentekostnad		3 095	27 595
Annen finanskostnad		16 700	725 360
Resultat av finansposter		60 612	-717 252
Ordinært resultat før skattekostnad		19 515 630	15 962 495
Skattekostnad på ordinært resultat	4	4 882 118	4 034 345
Ordinært resultat		14 633 512	11 928 150
Årsresultat		14 633 512	11 928 150
Overføringer			
Avsatt til utbytte	5	15 812 974	11 000 000
Avsatt til annen egenkapital	5	0	928 150
Overført fra annen egenkapital	5	1 179 462	0
Sum overføringer		14 633 512	11 928 150

Men....

- I selskapet som mottar utbytte blir det regnskap i året det blir vedtatt på generalforsamling.
- Unntaket er i konsern.
- Dette er altså investeringsselskapets andel av 2020-utbytte (55%), som vi finner i 2021-regnskapet til dette selskapet.

Beløp i: NOK	Note	2021	2020
RESULTATREGNSKAP			
Inntekter			
Annen driftsinntekt		3 500	
Sum inntekter		3 500	
Kostnader			
Annen driftskostnad		170 253	268 443
Sum kostnader		170 253	268 443
Driftsresultat		-166 753	-268 443
Finansinntekter og finanskostnader			
Inntekt på investering i datter-/tilknyttet selskap		6 050 000	
Annen renteinntekt		1 000	464
Annen finansinntekt			5 813 925
Sum finansinntekter		6 051 000	5 814 388

Hva med aksjonærlån?

Dette var mer populært tidligere. Da ble det gunstig beskattet, og ofte kalt «skjult utbytte».

Nå blir det beskattet som utbytte. Ikke lenger så vanlig. Du kan ikke låne ut mer enn du kunne delt ut i utbytte.

Men...for de som bruker selskapets bankkonto som sin egen, så kan regnskapsfører ved årsslutt spørre vedkommende hva dette er for noe, og da kommer gjerne svaret «det er et lån – det skal tilbakebetales».

Eks: Hanakam & Nielsen sakene

Note 4 Aksjekapital og aksjonærer

Aksjekapitalen i Spinnaker West AS består av 100 aksjer pålydende kr 1000, til sammen kr 100.000. Selskapet eies i sin helhet av styreleder Per Arne Hanakam.

Selskapet har ytt et lån i strid med aksjeloven til selskapets aksjonær på kr 30.372.604 pr 31.12.2019.

A white calculator with a small LCD screen is positioned on the left side of the frame. To its right is a teal-colored notebook with a textured cover. Below these items is a spiral-bound notebook with a brown leather-like cover. The entire scene is set against a blurred blue background and rests on a reflective surface, creating a clear reflection of the objects below. The text "Dette med revisor..." is overlaid in the center of the image.

Dette med revisor...

Revisor skal være en «gatekeeper»

- Noen selskaper må ha revisor. Alle aksjeselskaper der det for siste års regnskap der:
 - Driftsinntektene fra den samlede virksomheten må være mindre enn 7 millioner kroner.
 - Selskapets balansesum må være mindre enn 27 millioner kroner.
 - Gjennomsnittlig antall ansatte ikke overstiger 10 årsverk.
 - Hvis revisor har mistanke om at han blir motarbeidet, eller bistår indirekte i økonomisk kriminalitet, skal han trekke seg.
 - Ny revisor må spørre tidligere revisor om hvorfor han trakk seg. Og kan da ikke automatisk godta oppdraget.
 - Hvis et selskap som må ha revisor ikke finner noen villige blir det tvangsoppløst!
-

At revisor trekker seg er et tydelig «rødt flagg»

Fem revisorer har trukket seg fra
Hanakam og Nielsens selskaper de siste
årene

Ulovlige lån og manglende dokumentasjon preger flere av
selskapenes årsrapporter.

Per Arne Hanakam ble fengslet forrige uke, siktet for økonomisk bedrageri og økonomisk utroskap.
FOTO: BJØRN ERIK LARSEN (ARKIV)

Revisors oppgaver

- Kontrollere at regnskapet ikke inneholder «vesentlige feil».
 - Vesentlig betyr er her en fastsatt grense. Typisk 5% av resultatet det året f.skatt eller lignende.
 - Altså har revisor ikke et ansvar for å finne alle feil!
 - Signere på selskapets næringsoppgave til skattemyndighetene.
 - Føre kontroll med at selskapet følger bokføringsloven.
 - Og relativt nytt: Melde fra til økokrim ved begrunnet mistanke om økonomiske lovbrudd, som hvitvasking.
-

Hvordan jobber revisor?

- Revisor kontrollerer ikke alle transaksjoner (husk dette med vesentlighet):
 - Revisor må ha «betryggende sikkerhet» for at det ikke foreligger vesentlige feil.
 - Dvs. revisor kontrollerer et utvalg av transaksjoner der det er mange små, og typisk de største der det er stor forskjell på kronene det er snakk om.
 - Der revisor finner feil med selskapets egne kontroller må han utføre mer arbeid.
 - Men hvis si underslaget er under hva som er regnet som vesentlig kan revisor da kanskje ikke ha ansvar for å oppdage det.
-

Revisors ulike konklusjoner

- Les revisjonsberetningen nøye. Hvis revisor avviker fra beretningen (med forbehold, negativ beretning eller ikke kan uttale seg) er dette tydeligere røde flagg.
- Revisor kan også vise til vesentlig informasjon i regnskapet som du bør se nærmere på.

Types of Audit Opinion

Masse
eksempler der
revisor har
sovet i
timen...

